

Note

1. Antropologia, la noi, a fost vreme îndelungată și este încă percepută adesea, de publicul larg, exclusiv drept antropologie fizică. Am simțit astfel nevoia de a adăuga atributul de social, fără a face însă o opțiune pentru a defini antropologia drept socială sau culturală, ci pur și simplu preluând eticheta utilizată de Monica Heintz.
2. Am întâlnit acest lucru extrem de frecvent, în cadrul discuțiilor cu autoritățile locale din țară în perioada 2002-2004, o asemenea ipoteză. Corupția, mi s-a explicat, este la fel de mare peste tot. Dar „ei” (UE, SUA) se iau de „noi” pentru că suntem „mai mici” și ultimii veniți. Explicația respectivă era reacția la acuzele de corupție formulate frecvent de raportorii Comisiei Europene, de Transparency International, de presa internațională și românească. Fără să am dovezi în acest sens, altele decât unele discuții informale cu funcționari din administrația guvernamentală centrală, inclin să cred că explicația respectivă circula informal ca fiind și punctul de vedere al conducerii partidului care era la guvernare.

Bibliografie

- Deacon, Bob. (1992). East Europe Welfare : Past, Present and Future in Comparative Context, Bob Deacon (ed.), *The New Eastern Europe. Social Policy : Past, Present and Future*, Sage, Londra, Newbury Park, New Delhi: 1-30.
- Chelcea, Septimiu. (1994). *Personalitate și societate în tranziție*. București : Editura Tehnică.
- Mărginean, Ioan (ed). (2006). *Quality of Life in Romania and Bulgaria*, European Foundation for Improving Living and Working Conditions, Luxemburg, Office for Official Publications of the European Communities.
- Orshansky, Mollie. (1963). Counting the Poor : Another Look at the Poverty Profile, *Social Security Bulletin* 28.
- Verdery, Katherine (2003). *Socialismul : ce a fost și ce urmează*. Iași : Editura Institutul European, (ediția originală, în limba engleză, 1996).
- Voicu, Bogdan. (2005a). Penuria Pseudo-Modernă a Postcomunismului Românesc. Volumul I. Schimbarea socială și acțiunile indivizilor. Iași : Expert Projects.
- Voicu, Bogdan. (2005b). *Penuria Pseudo-Modernă a Postcomunismului Românesc. Vol. II. Resursele*. Iași : Expert Projects.
- Zamfir, Cătălin. (1995). Politicile sociale în Europa de Est în tranziție și Politica socială în România în tranziție, Elena Zamfir și Cătălin Zamfir (coord.). *Politici sociale : România în context european*, București, Editura Alternative, 408-437.

Cristian Barna, *Terorismul, ultima soluție?* București, Editura TopForm, 2005 (200 p.)

Terorismul este un „fapt social” relativ recent, chiar dacă pot fi identificate în istorie manifestări relativ similare, abia în ultimii ani fenomenul așa-zisului „terorism nou” luând o asemenea amploare și generând consecințe atât de profunde încât se află în prim-planul agendei politice, economice, militare și sociale a organizațiilor interguvernamentale și statale.

Altfel spus, terorismul a pătruns în cotidianul vieții de zi cu zi, actorii guvernamentali elaborând strategii antiteroriste, iar agențiile interguvernamentale, cum ar fi ONU sau Comisia Europeană, implicându-se în promovarea unei susținute lupte contra fenomenului terorist prin adoptarea unor documente cu valoare juridică la nivel internațional.

Trebuie menționat că toate acestea au anticipat, oarecum, preocuparea lumii academice pentru analiza, cu metodele ei specifice, a acestui fenomen, existând un decalaj între formele efective ale terorismului și antiterorismului, cadrul legal-

-instituțional al raportării la acestea și cunoașterea științifică în domeniu.

Într-un astfel de context, cartea de față este, prin tematică și abordare, una inedită. Dacă menționăm și faptul că, în literatura academică de la noi, referințele la terorism sunt încă departe de accederea la cerințele de bază ale unei științificități acceptabile, avem o imagine și mai cuprinzătoare a demersului autorului.

Cristian Barna și-a elaborat cartea pe baza câtorva premise esențiale, care, de altfel, îi asigură și originalitatea. Abordarea este una sociologică, adică în construcția teoretică, în ordonarea faptelor, în aparatul conceptual și metodologic bazându-se pe principii specifice sociologiei, iar în cadrul acesteia, pe analiza instituțională. Sigur că nu a neglijat analiza istorică, iar o hermeneutică temeinic aplicată i-a facilitat analize interpretative dintre cele mai interesante, fie că se refereau la documente oficiale care prezintă strategii antiteroriste sau abordări juridice naționale și multilaterale, fie că analizează lucrări de specialitate.

Mai mult, considerând că multiplicarea fenomenelor teroriste afectează în mod profund negativ viața cotidiană a actorilor individuali, a procedat la o testare interpretativă a opțiunilor strategice de contracarare a manifestărilor teroriste prin invitarea oamenilor obișnuiți la chestionări, interpretări, abordări și opțiuni de viață. A rezultat astfel o abordare sociologică interesantă, în care raportarea holistă și cea individualistă s-au completat reciproc.

Cristian Barna ne spune că „noul terorism”, devenindu-și sieși scop, nu mai este reprezentat de „entități organizaționale bine definite”, ci de „organizații amorfe” cu revendicări schimbătoare și parcă fără sfârșit, cu motivații confuze în care se asociază elemente etnice, religioase sau ideologice mereu reconstruite. Într-o astfel de situație, devine fundamentală operarea cu criterii clare și distincte pentru a defini terorismul, iar autorul propune înțelesuri

și delimitări bine fundamentate. În acest sens, consider că „abordarea paradigmatică” și „definiția operațională a terorismului” propuse, odată cu „tipologia fenomenului terorist, reprezintă contribuții originale și deschizătoare de noi piste de studiu.

Analiza cadrului instituțional internațional de combatere a terorismului este și ea pe cât de originală, pe atât de exhaustivă. Din această analiză aș selecta modurile în care autorul se referă la implicarea mass-media și la raportul dintre respectarea drepturilor omului și unele prevederi ale strategiilor antiteroriste. În privința mass-media se fac analize detaliate ale modului în care imagistica asociată cu acțiunile și efectele terorismului potențează stările de frică, anxietate și amenințare publică, astfel că „gestionarea riscurilor” devine o problemă socială și individuală crucială. Referirile la dinamica raportului dintre necesitatea prezervării drepturilor civice și cea a combaterii manifestărilor teroriste sunt într-adevăr subtile și trec dincolo de cadrul efectiv al tezei. Probabil că acestea vor reveni de acum tot mai insistent în analize, Cristian Barna aflându-se, cum se spune, pe „creasta valului”.

În sfârșit, de un deosebit interes mi se par aplicațiile empirice prin care persoanele obișnuite sunt invitate să reflecteze asupra propriilor semnificații atașate unor instituții ale „strategiilor antiteroriste” cu scopul de a identifica întâlniri și convergențe sau despărțiri și divergențe. Aparatul investigării sociologice se dovedește aici interesant și elegant, iar concluzia aplicării lui repetate pentru dezvoltarea sau corectarea cadrului instituțional antiterorist mi se pare binevenită.

Scopul ultim al cărții pare să fie acela de a potența contribuția cunoașterii academice de elaborare a unor strategii antiteroriste. Dacă este așa, atunci putem spune că autorul a reușit, pentru prima dată la noi, să aducă terorismul în spațiul reflecției

academic sistematice, respectiv în cel al sociologiei, și încă în mod original și cu succes. Cartea sa am putea spune că este, pe de o parte, o monografie sociologică consacrată terorismului ca fenomen social. Abordarea instituțională s-a dovedit a-i oferi fundamentele conceptuale adecvate. Pe de altă parte, cartea este una de cercetare hermeneutică a documentelor oficiale instituționale despre terorism și combaterea acestuia și de cercetare empirică a modului în care publicul percepe, inter-

pretează, acționează, colaborează, participă sau pur și simplu rămâne pasiv în raporturile cu formele active sau latente ale amenințărilor teroriste. Din acest punct de vedere, cercetarea întreprinsă este una despre „managementul amenințărilor și riscurilor”, mai ales când ne avertizează că o „conexiune între grupările teroriste și cele de criminalitate organizată reprezintă principala amenințare la adresa securității naționale și internaționale”.

Lazăr Vlăsceanu